

Проф. др Драгана Бјекић
Факултет техничких наука у Чачку
Универзитета у Крагујевцу

**Наставно-научном већу
Филозофског факултета у Нишу**

**Рецензија монографије
Управљање разредом: савремени приступ психологији наставника
Ауторке др Гордане Ђигић, доценткиње**

Рукопис „Управљање разредом: савремени приступ психологији наставника“, због своје структуре, садржаја, начина интерпретације и стила писања, значајно допуњава стручну литературу у области психологије наставника на нашим просторима.

Рукопис је достављен у формату А4, фонт Times New Roman, основни текст 12 pt, проред 1,15, број карактера око 612.000, обим по ауторском стандарду од 1800 карактера на страни је 340 (ауторских) страница; приређени обим 218 страница уређених у следеће целине:

- почетни део монографије: насловне стране, Садржај, Уместо предговора, Увод;
- посебна поглавља:
 1. Квалитетно образовање и компоненте ефикасног наставног процеса;
 2. Наставник као фактор успешности наставног процеса: Личност успешних наставника, Улоге наставника, Професионалне компетенције наставника;
 3. Управљање разредом: Значење концепта и његов смисао у проучавању ефикасне наставе; Претпоставке успешног управљања разредом; Димензије управљања разредом; Стилски управљања разредом у светлу основних психолошких теоријских праваца; Инструменти за испитивање стилова наставника у управљању разредом;
 4. Истраживање психолошких чинилаца стилова управљања разредом: Методологија истраживања; Резултати истраживања;
 5. Закључна разматрања: Главни налази спроведеног истраживања; Тешкоће и ограничења спроведеног истраживања; Закључак и импликације резултата спроведеног истраживања;
- Литература у оквиру које је наведено и 13 цитираних радова ауторке објављених у публикацијама категорија М20, М40 и М50,;
- завршни део: Сажетак, Summary, Индекс појмова, Индекс имена, Белешка о аутору (195-218).

У првом делу рукописа ауторка разматра квалитет наставног процеса као контекст наставничког професионалног деловања, а психолошке одлике наставника и стилске управљања разредом које наставник примењује као формативне факторе ефикасне

наставе. У првом поглављу „Квалитетно образовање и компоненте ефикасности наставног процеса“ приказано је померање интересовања истраживача са испитивања психолошких карактеристика ученика као фактора успешности, ка проучавању управљања разредом као интегративног процеса у основи успешности. У другом поглављу „Наставник као фактор успешности наставног процеса“ дат је преглед резултата истраживања о повезаности особина наставника и његове успешности (како испитивања појединачних својстава, тако и структурираних модела личности и сл.), манифестованог понашања описаног улогама и успешности, а заокружено њиховим сагледавањем у оквиру концепта професионалне компетентности, на чему је надаље утемељен и избор техника испитивања. У трећем поглављу „Управљање разредом“ очигледна је намера ауторке да све факторе успешности наставе посматра у интеракцији јер је настава интеракција (у оквиру тога успостављање позитивне разредне климе и оснаживања заједнице која учи) ослањена на одговарајуће управљање разредом; у овом делу посебно је приказан у нашој средини иновативан концепт стилова управљања разредом који стилове види на димензији интервенишући – интеракционистички – неинтервенишући.

Други део књиге, у оквиру кога је четврто поглавље „Истраживање психолошких чинилаца управљања разредом“, приказ је сложеног емпиријског истраживања спроведеног са циљем да утврди психолошки профил наставника повезан са одређеним стилима управљања одељењем. Ослањајући се на традиционално потврђене ваљане инструменте за психолошка проучавања личности, ауторка је нагласак у истраживању (верификованом у оквиру докторске дисертације) и даљој реализацији ставила на адаптацију и модификацију инструмента за испитивање стилова управљања разредом, који је, у облику датом у прилозима монографије, применљив у раду наставника, као и у образовању будућих наставника. У последњем поглављу „Закључна разматрања“, ауторка је додатно интегрисала резултате теоријске анализе и емпиријског истраживања, дајући смернице како, полазећи од ових резултата, организовати образовање наставника.

У свим деловима монографије препознатљиво је да је избор истраживачког проблема, посебно елаборираног у докторској дисертацији, проистекао и из практичног искуства, и из систематизованог познавања области психологије наставе и наставника, што је обезбедило и систематичност у приказивању теоријских основа и емпиријских резултата. Опредељивање за истраживање психолошких корелата стила управљања разредом као интегративног фактора успостављања продуктивне разредне климе је пионирски подухват у нашој научној заједници (у Србији).

Теоријске поставке и теоријска анализа основних концепата и тема (компетентност наставника, личност, управљање разредом) заснивају се на референтним и актуелним теоријским изворима и идејама, као и емпиријским истраживањима, а интерпретиране су и интегрисане на јединствен начин.

Организација и резултати емпиријског истраживања, верификовани одбраном докторске дисертације, добар су пример примене комплексне истраживачке и квантитативне, и квалитативне методологије, као и вештина ауторке као истраживача да обезбеди ваљан узорак.

Богато психолошко, истраживачко и наставно искуство др Гордане Ђигић чини рукопис веома читљивим. Иако је намењен пре свега стручној јавности која познаје основу психолошку и педагошку терминологију и има академска сазнања о личности наставника, као и о традиционалним приступима стилизовима управљања у настави, текст је истовремено доступан и широком кругу читалаца, посебно наставника практичара који ће, читањем ове књиге, оснаживати и сопствене рефлексивне вештине. Томе посебно доприносе инструменти које је ауторка развијала у оквиру своје докторске дисертације и у свом даљем истраживачком раду у овој области, а дати су у прилогу ове монографије.

Припремљени рукопис испуњава све критеријуме да буде публикован као научна монографија националног значаја.

На основу претходне анализа и оцене рукописа, препоручујем Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу да прихвати рукопис „Управљање разредом: савремени приступ психологији наставника“, ауторке др Гордане Ђигић, доценткиње, као научну монографију у области психолошких наука и интердисциплинарном подручју професионалног развоја наставника, и омогући објављивање и штампу.

У Чачку, 16. новембра 2016. године

Рецензент

Проф. др Драгана Бјекић
Редовни професор за научну област
Психолошке и педагошке науке